

GAZOWNICTWO NA POMORZU GDAŃSKIM

GAZOWNICTWO NA POMORZU GDAŃSKIM

część pierwsza

Widok współczesny budynku
biurowego zaplecza Rozdzielni
Gazu w Malborku
(ze zbiorów PZG w Gdańsku)

rok	1978	1979	1980	1981	1982	1983
liczba odbiorców	8597	8817	8888	9117	9353	9713
dlugość sieci rozdzielczej w km	56	57,5	57,5	57,9	59,8	61,3

W chwili obecnej (2002 r.) odbiorców jest 11399, głównie gospodarstwa domowe i zużyli oni w 2002 roku 8417 tys. m³ gazu, z tego 6576 tys. m³ gospodarstwa domowe. Średnie zużycie gazu przez gospodarstwo domowe w ciągu roku wyniosło zatem 589 m³. Sieć gazowa natomiast osiągnęła prawie 100 km długości (93,6) a sieci średniego ciśnienia jest w tym 24,4 km. Przyłączy zaś jest 2577 i mają one łączną długość 33,8 km. Teraz odbiorców obsługuje i czuwa na prawidłowością rozprzewadzenia gazu Rozdzielnia Gazu, która jako swą siedzibę wykorzystuje pozostałą część zaadaptowanych obiektów dawnej gazowni. W rozdzielni zatrudnionych jest 27 osób, z czego 12 zajmuje się obsługą sieci. W zasięgu sieci malborskiej są też pobliskie wsie Stare Pole ze 180 przyłączami, Królewo, Zarzecze, Janówka i Krzyżanowo.

Po 135 latach dostarczania gazu mieszkańcom Malborka statystyczne zużycie gazu w ciągu roku na jego głowę osiągnęło 164 m³.

Właściwą gazownię sopocką, która zaopatrywała Sopot w gaz aż do lat pięćdziesiątych zeszłego wieku, uruchomiono 28 lipca 1903 roku przy ulicy Jelitkowskiej (obecnie Bitwy pod Płowcami). Wybudowano ją równoległe z wodociągami, kanalizacją, głównymi drogami za kadencji burmistrza Kollatha, który doprowadził w 1901 roku do nadania miastu praw miejskich. Miejsce jej lokalizacji to teren leżący nad Potokiem Karlikowskim i przy Lesie Karlikowskim, wówczas w zasadzie poza miastem, w pobliżu późniejszej Kolonii Rybackiej. Działka gazowni zajmowała pierwotnie obszar 1,55 ha.

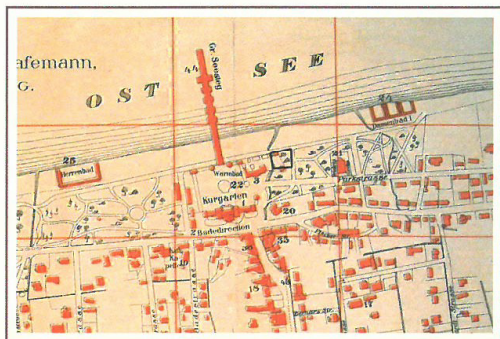
Gazownia ta zastąpiła wcześniejszą, wytwarzającą gaz z oleju, zbudowaną w 1885 roku na terenie dawnych łazienek w parku południowym, tuż przy zakładzie kąpielowym. Ten pierwszy gaz olejowy służył głównie do oświetlenia niewielkiej części kąpieliska. W 1900-1901 roku było w Sopocie 36 latarni gazowych, które w odróżnieniu od stosowanych równoległe lamp naftowych i elektrycznych, (tych ostatnich z uwagi na wysoki koszt eksploatacji wyłączanych o godz. 24⁰⁰) świeciły się całą noc.

Decyzja o budowie nowej gazowni została przyspieszona przez fakt, iż Sopot już wówczas modne kąpielisko nie miał z prawdziwego zdarzenia budynku zdrojowego, który zapewniłby także ciepłe kąpiele lecznicze. Najbardziej dogodnym miejscem na takie „cieplice” był teren zajmowany między innymi przez starą gazownię olejową. Jej zabudowę, z racji na bardzo przemysłowy, fabryczny charakter i oczywiście uciążliwości uznano także za niezbyt właściwą w tej części młodego miasta i kąpieliska. Nowa gazownia miała gaz wytwarzać z węgla, jak to było już bardzo powszechne w tym czasie. Wybudowały ją specjalizujące się w tej dziedzinie berlińskie zakłady BAMAG (Berlin Anhaltischen Maschinenbau Aktiengesellschaft) kosztem 271 000 marek. Dzienna produkcja gazu wynosiła pierwotnie 1000 m³ a do końca roku wyprodukowano go prawie 65 tys. m³.

Jak można przypuszczać na podstawie zachowanych późniejszych dokumentów na całość tej gazowni składały się trzy podstawowe obiekty: budynek produkcyjny, budynek administracyjny i zbiornik na gaz o pojemności 800 m³.

Budynek administracyjny zlokalizowany w zachodnim narożniku działki był dość niewielkim parterowym obiektem o rzucie zbliżonym do kwadratu o boku 10-14 m.

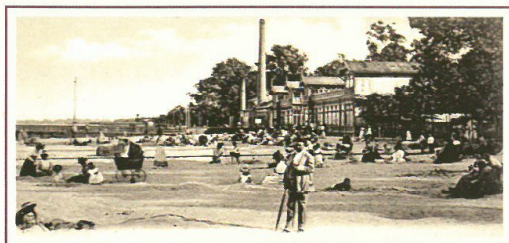
Właściwy budynek gazowni stanowił jeden obiekt złożony z trzech części - różnej wysoko-

Usytuowanie pierwszej gazowni sopockiej (olejowej) na planie miasta z roku 1901. Zakład położony w rejonie domu zdrojowego i mola oznaczono kolorem. (na podstawie planu miasta ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN)

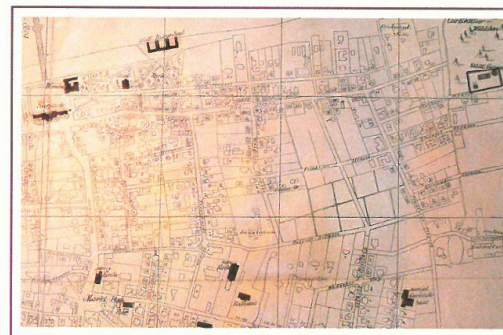
Pierwsza gazownia w Sopocie. Widok z końca XIX wieku od strony morza (z mola). Gazownia ta w związku z budową nowego domu zdrojowego już kilka lat później została rozebrana. (fragment pocztówki ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN)

Pierwsza gazownia w Sopocie. Widok z końca XIX wieku od strony północnej (z plaży za mola). (fragment pocztówki ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN)

ści naw mieszczących trzy podstawowe funkcje technologiczne: magazynowanie węgla, wytwarzanie gazu i jego uzdatnianie - oczyszczanie. Budynek posiadał front o szerokości około 30 m; głębokość jego była dość niewielka, cztery przęsła, łącznie 13 m. Część mieszcząca piece była najwyższa. Na zakończeniu ciągu produkcyjnego, który przebiegał patrząc od frontu od lewej do prawej, po północnej stronie budynku produkcyjnego umieszczono zbiornik. Był to najprawdopodobniej dwuczłonowy stalowy zbiornik typu mokrego o średnicy około 14 m. Budynek produkcyjny zewnętrznie posiadał charakterystyczną sylwetkę i wystrój obiektów przemysłowych tego okresu. Czyli był to obiekt ceglany o murze grubości cegły wzmocniony pilastrami.

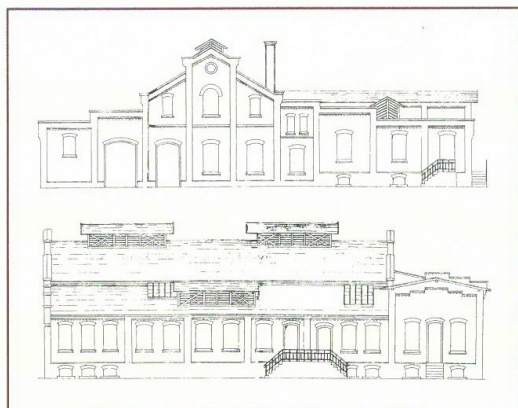
Przyrost sprzedaży gazu w roku 1905 w stosunku do 1904 wyniósł 60 % i nie przeszkodził temu fakt, iż działała konkurencja w postaci miejscowej elektrowni ani to, że teraz już oświetlano ulice w dużej mierze wyłącznie światłem elektrycznym. Była to z pewnością zasługa przyrostu liczby mieszkańców (od 1900 roku z 9 tysięcy do 12400) ale też wzrastającej popularności gazu.

Usytuowanie drugiej gazowni w Sopocie na planie pochodzącym z roku 1906. Teren zakładu dodatkowo zaznaczono czarnym obrysem. (na podstawie planu miasta ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN)

Druga gazownia w Sopocie. Widok od strony wschodniej z początku XX wieku przed rozbudową w roku 1906. Od lewej budynek biurowy, budynek produkcyjny o nieco innych elementach wykończenia głównego szczytu kryjącego piecownię, zbiornik $V = 800 \text{ m}^3$. (ze zbiorów Biblioteki Gdańskiej PAN)

Druga gazownia w Sopocie.
Projekt głównego budynku
produkcyjnego. Elewacje zachodnia
i południowa. (na podstawie
materiałów ze zbiorów AP
w Gdańsku, ekspozycja w Cdni)

W 1906 postanowiono rozbudować gazownię do wydajności dziennej 4000 m³ gazu z możliwością jej dalszego powiększenia do 8 tysięcy. Wykonanie tego zadania powierzono firmie BAMAG wspólnie z Fabryką Wyrobów Szamotowych ze Szczecina. Jednocześnie zdecydowano o powiększeniu budynku administracyjnego. Dla realizacji tego przedsięwzięcia konieczne było jednak dokupienie gruntu w sąsiedztwie. Całość kosztów rozbudowy miała wynieść 225000 marek. W ramach tej rozbudowy firma BAMAG wzniosła też zbiornik gazu o pojemności 1500 m³ mający możliwość powiększenia do 3000 m³.

Jednakże te możliwości magazynowania gazu wkrótce okazały się nie wystarczające. W 1910 roku zdecydowano je powiększyć, bowiem zbiornik o pojemności 1500 m³ poprzez steleskopowanie powiększono do 3 tys. m³. Zużycie roczne gazu w tym okresie wyniosło milion m³ a zapotrzebowanie dzienne dochodziło do 5000 m³. Oczywiście zaspokojenie tych potrzeb nie byłoby możliwe bez rozbudowy urządzeń produkcyjnych.

W roku 1911 także odżył temat oświetlenia gazowego ulic miasta. Dla usprawnienia jego działania zostało wprowadzony system zdalnego jego zapalania.

W okresie do roku 1916 dwukrotnie gazownia zaopatrywała się w urządzenia ułatwiające napełnianie węglem retort. Najpierw dla potrzeb czterech pieców poziomoretortowych o łącznej liczbie 23 retort zakupiono ładowarkę ręczną BAMAG, potem już dla 10 pieców z 58 retortami ładowarkę typu Gellendi.

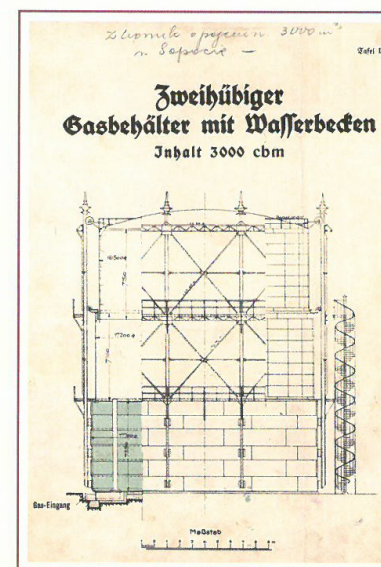
Sytuacja wojenna i ograniczenia z nią związane miały wpływ też na produkcję i dystrybucję gazu. W drugiej połowie 1917 roku Rada Miejska podwyższyła ceny za gaz i dla ograniczenia jego zużycia wprowadziła surowe rozwiązania taryfowe, polegające na tym iż przy spożyciu większym niż 10 m³ na głowę i następnie po następnych pięciu m³ ceny za gaz drastycznie rosły. Przy zużyciu większym niż 20 m³ – dostawa gazu miała być wstrzymana.

W 1922 roku wybudowano benzolownię a w 1925 generator do produkcji gazu wodnego o wydajności 250 m³ na godzinę. Wytwarzanie benzolu dawało dodatkowy wyrób, którego sprzedaż przy tej wielkości produkcji przynosiła spore korzyści finansowe. Natomiast produkcja gazu wodnego, słabego gazu uzyskiwanego na bazie koksu i pary wodnej, pozwalała poprzez nieznaczne osłabienie kaloryczności gazu wynikowego uzyskać duży przyrost jego ilości.

Jak w tym czasie przedstawiało się oddanie gazu do sieci, pokazuje poniższe zestawienie:

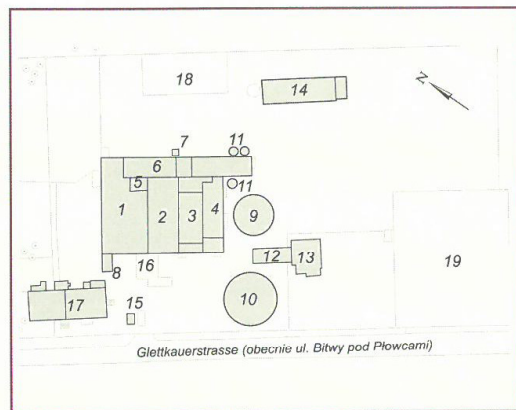
Okres	1919/20	1920/21	1921/22	1922/23	1923/24	1924/25
wielkość oddania gazu do sieci w tys. m ³	1345,24	1025,11	1563,26	1913,99	2411,12	2357,07

Przez cały dalszy okres międzywojenny w gazowni sopockiej produkowano się dwa rodzaje gazu: wodny i węglowy. Roczna wielkość (1927 r.) produkcji każdego z gazów wynosiła: 1997 tys. m³ (gaz węglowy) i 330 tys. m³ (gaz wodny). Magazynowane one były w trzech istniejących zbiornikach: W pierwszym małym gromadzony był gaz wodny. Dla jego zmagazynowania w roku 1925 zbiornik ten powiększono do pojemności 1500 m³ poprzez dodanie teleskopu. W pozostałych dwóch zbiornikach (o pojemności 3000 m³ i 10000 m³) magazynowano gaz mieszany. Oba pierwsze

Druga gazownia w Sopocie. Rysunek techniczny zbiornika o pojemności $V = 3000 \text{ m}^3$. Był to zbiornik dwuczłonowy z zamknięciem wodnym. (z materiałów T. Gruszczyńskiego)

zbiorniki znajdowały się na terenie gazowni po wschodniej stronie budynku produkcyjnego; większy i późniejszy bezpośrednio przy ulicy, mniejszy tuż przy budynku. Trzeci zbiornik został zlokalizowany poza terenem gazowni, w innej części Sopotu. Zbudowano go na działce położonej bardziej na zachód za torami kolejowymi w pobliżu Wyciągów. Była to zupełnie odmienna

Druga gazownia w Sopocie. Plan sytuacyjny z okresu międzywojennego (przed 1928 r.):

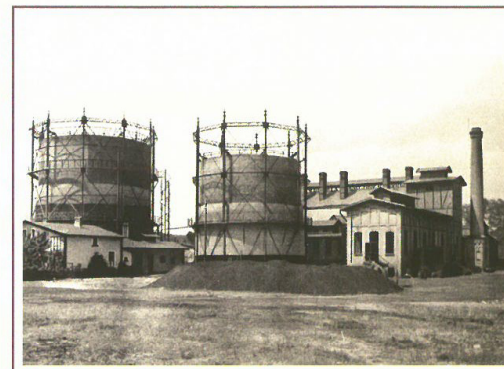
1. Magazyn węgla
2. Piecownia
3. Oczyszczalnia

4. Pomieszczenie regeneracji masy czyszczącej
5. Amoniakalnia
6. Kotłownia
7. Komin kotłowni
8. Kantor gazmistrza

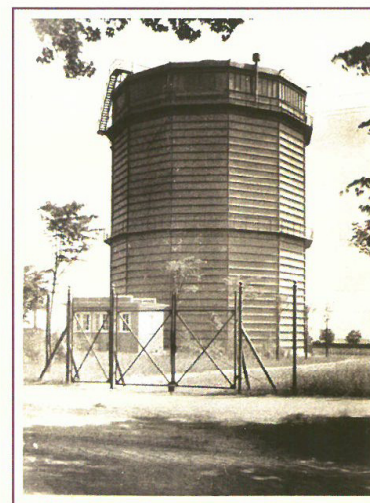

9. Zbiornik $V = 800 \text{ m}^3$ powiększony do 1500 m^3 (rozebrany w 1954 r.)
10. Zbiornik $V = 1500 \text{ m}^3$ powiększony do 3000 m^3
11. Zbiorniki smoły
12. Kuźnia i warsztat
13. Mieszkanie gazmistrza
14. Magazyny i garaże
15. Waga wozowa
16. Pomost odbiorczy koksu
17. Budynek administracyjny
18. Magazyny otwarte
19. Plac magazynowy działu instalacyjnego (plan opracował T. Gruszczyński na podstawie materiałów z Archiwum Państwowego w Gdańsku, ekspozytura w Gdyni)

Druga gazownia w Sopocie. Widok gazowni od strony ulicy Jelitkowskiej (dziś Bitwy pod Płowcami) z okresu międzywojennego (ok. 1925). Widać charakterystyczną ścianę szczytową z dominującą częścią środkową kryjącą wysoką nawę piecowni. Po prawej oba zbiorniki gazu: mały i duży. (na podstawie E. Nagelschmidt – Die städtischen Betriebswerke Zoppot; 1928)

Druga gazownia w Sopocie. Widok gazowni od strony południowo-wschodniej (od tyłu) z okresu międzywojennego (ok. 1925). Na pierwszym planie zbiornik $V = 800 \text{ m}^3$ powiększony już poprzez steleskopowanie do 1500 m^3 . Z lewej strony za kuźnią i położonym przy niej mieszkaniem gazmistrza drugi większy i późniejszy zbiornik o pojemności $V = 1500 \text{ m}^3$ teraz już powiększony (do 3000 m^3). Z prawej strony zespołu produkcyjnego komin kotłowni zachowany do dziś. (na podstawie E. Nagelschmidt – Die städtischen Betriebswerke Zoppot; 1928)

Zbiornik suchy MAN o pojemności $V = 10000 \text{ m}^3$ zbudowany w roku 1927 po drugiej stronie torów kolejowych na wysokości obecnego przystanku SKM Sopot Wyciągi. Obecnie nieistniejący. (na podstawie E. Nagelschmidt – Die städtischen Betriebswerke Zoppot; 1928)

konstrukcja wykonana w 1927 r. przez fabrykę maszyn Augsburg-Nürnberg [Norymberga] (tzw. zbiornik MAN-owski). Zbiornik ten charakteryzował się poza nieco odmiennym kształtem od dotychczasowych zbiorników (tu był nim wielościan foremny), innym sposobem uszczelnienia. W tej konstrukcji zrezygnowano z zamknięcia wodnego; stąd ten typ zbiorników w odróżnieniu od pozostałych zwanych mokrymi nazywano suchymi. Wobec perspektyw dalszego wzrostu zapotrzebowania na gaz i konieczności powiększenia zakładu zakupiono 4 ha terenu w pobliżu tego zbiornika na budowę nowej gazowni w Sopocie.

W okresie wojennym gazownia pracowała z pełną wydajnością wykorzystując także generator gazu wodnego. Duża część gazu używana była na oświetlenie publiczne, w Sopocie mocno rozwinięte, choć w końcowym latach coraz bardziej ograniczane. W roku 1944 pozostało jeszcze około 600 latarni gazowych.

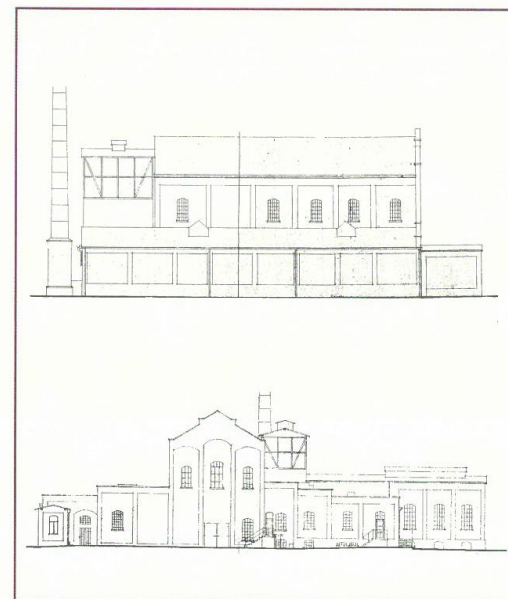
	zużycie węгля kg	zużycie koku kg	produkcja gazu węglowego w m ³	produkcja gazu wodnego w m ³	oddanie gazu w m ³	ilość gazu na oświetlenie uliczne m ³
1939	5499320	415200	1891730	572140	2465820	334475
1940	6783440	445750	2178490	590760	2772340	264871
1941	7674300	559500	2289210	681890	2968440	184518
1942	8472150	604200	2701940	768330	3470220	108046
1943	7937000	847500	2779340	922900	3705740	33662
1944	7762020	461300	2893890	516910	3713040	3045

W momencie wyzwania miasta gazownia była nieczynna. Wymagała odbudowy, która w miarę uzyskiwania środków finansowych trwała do roku 1948. Tym niemniej została uruchomiona w dniu 15 sierpnia 1945 roku. Jej zdolność produkcyjna została wówczas określona na 180 tys. m³ gazu na miesiąc, ale wkrótce doszła do 10000 m³ na dobę czyli zwiększyła się dwukrotnie. Gazownia wówczas stanowiła nadal własność miejską i kierowana była przez Leona Lewandowskiego, którego potem zmienił Stanisław Makowicz o gazowniczym doświadczeniu zdobytym w Gazolinie. W roku 1946 wyprodukowano już 2905600 m³ gazu, dwunasty wynik w kraju, choć odbiorców było na razie 2700 przy przedwojennym stanie 4500. W następnym roku produkcja gazu była mniejsza, wyniosła 2415670 m³, ale posilkowano się w dużym procencie gazem z Gdańska, którego zakupiono 1286689 m³. Z tej ilości do odbiorców trafiło 3138315 m³. Gazownia oprócz gazu dała jeszcze około 5000 t koku i prawie 300 t smoly a ponadto co jest pewnego rodzaju ewenementem 4420 kg grafitu.

Mimo utrzymywania wysokiej produkcji stan gazowni był zły. Piece były zrujnowane wskutek zbyt długiego pozostania ich w ogniu, część retort w ogóle nie nadawała się do eksploatacji, urządzenia czyszczące były niesprawne. W takiej sytuacji jako całkiem rozsądną należało by uznać propozycję, aby czasowo zamknąć tutejszy zakład, przejść na zasilanie z Gdańska

i w tym czasie wybudować tu dużą, nowoczesną wytwórnię. Z pewnością takie rozwiązanie dla tutejszej gazowni działającej samodzielnie a nawet w ramach Miejskich Zakładów Gazowni, Wodociągów i Kanalizacji w Sopocie nie było realne. Dlatego wychodziła temu na przeciw koncepcja powołania jednej gazowniczej firmy w trójmieście.

W Sopocie w 1948 roku było już 4357 odbiorców czyli praktycznie osiągnięto stan przedwojenny, a oprócz tego funkcjonowało jeszcze oświetlenie uliczne i to dość spore, bo złożone z 440 latarni gazowych. Dostarczanie gazu do tych celów zapewniała sieć o długości 42 km. Okres następnych kilku lat to można powiedzieć czas agonii tutejszej gazowni. Niemalże całkowicie wyeksploatowana nie była w stanie sprostać zwiększającym się potrzebom miasta. Pewnym rozwiązaniem było wejście jej od 1950 roku w skład Zakładów Gazowniczych Okręgu Gdańskiego w Gdańsku i stałe wspomaganie gazem z gdańskiej gazowni. Tym niemniej nie uchroniło to sopockiej gazowni przed smutnym finałem, który nastąpił w 1953 roku. Wytwórnia zaprzestała produkcji, obiekt próbowano wykorzystać do innych celów: jako zakładową pralnię czy wytwórnię supremy. Niektóre urządzenia zostały wykorzystane w innych gazowniach. Odsiaraczalniki powędrowały do Tczewa. Mały najstarszy zbiornik jako bezużyteczny został rozebrany.

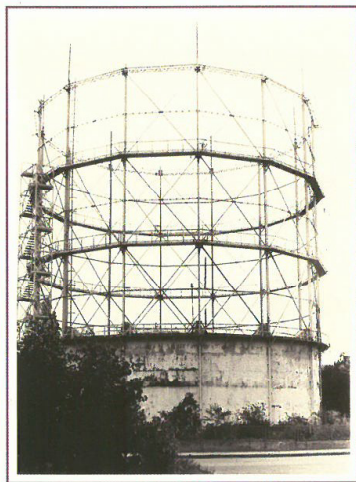

Druga gazownia w Sopocie. Inwentaryzacja budynku poprodukcyjnego wykonana w roku 1955. Elewacje zachodnia i południowa. Błędnie odrysowano szczytowy fragment elewacji zachodniej – nawy środkowej. (ze zbiorów PZG w Gdańsku)

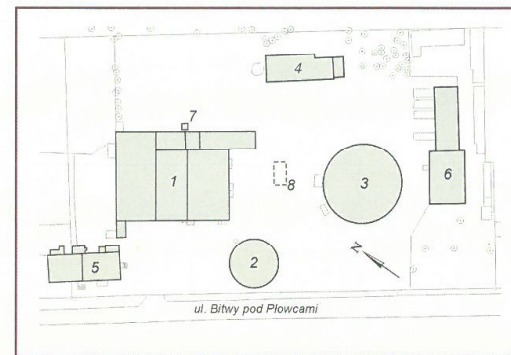
Sopot wówczas 40 tysięczne miasto, miał wtedy 6475 odbiorców zasilanych przez 1939 przyłączy. Latarni gazowych przybyło i teraz stan ich wynosił 478 z 968 płomieniami. W nowej sytuacji gazownia gdańska musiała mieć pulę gazu przeznaczoną dla Sopotu, całość jego dotychczasowego zużycia. Oczywiście problemem było jego przetransportowanie tutaj. Rozwiązaniem było uruchomienie wreszcie wysokoprężnego gazociągu docelowo mającego zasilać Gdynię. Oddanie do użytku odcinka z Gdańska do Sopotu wraz z stacją tłoczącą (przetłocznia) w Kamiennym Potoku pozwoliło zrezygnować z produkcji tutejszej gazowni.

W następnych pięciu latach następuje umiarkowany rozwój gazownictwa w Sopocie. Jego dynamikę i charakterystyczne wielkości podaje poniższa tabela:

	dlugość sieci w km	liczba gazomierzy	w tym gosp. domowe	liczba dopływów	liczba latarni gazowych	liczba płomieni latarni
1954	42,05	6835	6831	1939	467	1434
1955	42,15	7029	7025	1949	485	1401
1956	42,15	7266	7262	1988	469	1407
1957	42,15	7480	7476	2026	469	1407
1958	42,85	7793	7689	2045	469	1407
1959	43,06	7927	7924	2082	204	612

Druga gazownia w Sopocie. Trzyczłonowy zbiornik mokry o pojemności $V = 15000 \text{ m}^3$, zbudowany w latach 1960-62, rozebrany w roku 1999. (fotografia ze zbiorów PZG w Gdańsku)

Druga gazownia sopocka. Plan sytuacyjny nieczynny już wytwórni z lat sześćdziesiątych.

1. Budynek poprodukcyjny
2. Zbiornik $V = 3000 \text{ m}^3$ rozebrany ok. 1971
3. Zbiornik $V = 15000 \text{ m}^3$ wybudowany w latach 1960-62 rozebrany ok. 1999
4. Budynek warsztatowo-magazynowy
5. Budynek administracyjno-mieszkalny
6. Budynek garażowo-magazynowy wybudowany w roku 1928
7. Komin kotłowni zachowany do dzisiaj
8. Stacja redukcyjno-pomiarowa

wybudowana w okresie późniejszym

Wyjątkowo duża ilość drzew to pozostałości dawnego lasu karlikowskiego na skraju, którego postawiono gazownię. (plan opracował T. Gruszczyński na podstawie materiałów własnych i PZG)

Druga gazownia w Sopocie. Budynek produkcyjny w trakcie prac rekonstrukcyjno-adaptacyjnych w latach 80. (fotografia ze zbiorów PZG w Gdańsku)

W czasie tego okresu zaopatrywania miasta zdalnie z dość dalekiego Gdańska poprzez układ wysokiego ciśnienia, okazało się, iż niezbędny tu jest większy zbiornik, który magazynowałby gaz i regulował wszelkie wahania dostawy i odbioru gazu. W 1960 roku po południowo-wschodniej stronie budynku gazowni rozpoczęto budowę nowego zbiornika gazu.

Był to zbiornik o pojemności 15000 m³, w którym zastosowano wcześniejsze rozwiązania zbiorników o objętości 10000 m³ z dodanym teleskopem. Do 1962 roku wybudowano tu solidny zbiornik składający się z czterech członów: basenu, dwóch teleskopów: wewnętrznego i zewnętrznego i dzwonu o wymiarach całości: średnica zewn. 30,3 m i maksymalna wysokość 33,97 m, który mocno wpisywał się w istniejący układ obiektów. Zbiornik był eksploatowany do roku 1978, kiedy go wyłączono z ruchu z uwagi na wycieki wody.

W tym też czasie (1960 r.) zgazyfikowanie miasta wyniosło – 80,4%. Dalsze lata to okres stopniowego choć dość spokojnego uzupełniania sieci gazowniczej w mieście i powiększania liczby odbiorców.

rok	Długość sieci		Liczba dopływów (przyłączy) do budynków		Liczba odbiorców	Liczba latarni	
	całkowita	rozdzielcza	mieszkalnych	innych			
1961	47,8	45,9	2066	74	8190	8032	147
1962	48,2	46,3	2083	76	8444	8297	88
1963	48,5	46,6	2100	76	8671	8523	0
1964	48,5	46,6	2111	77	8750	8602	0
1965	53,5	51,6	2118	79	8888	8738	0

W zestawieniu tym widać, iż w tym czasie w Sopocie w roku 1963 skończyła się era oświetlenia gazowego.

W 1965 roku zgazyfikowanie Sopotu było już trochę wyższe, bo wyniosło – 81,7 % ale dopiero w następnych latach, gdy zaczęła się rozbudowa gdańskiej gazowni, proces ten nabral tempa. Pódezas gdy w roku 1966 było to 82,7 % to w roku 1967 – 85,7%. Na przyrost odbiorców miała wpływ także budowa nowych osiedli. Choć ograniczone z racji braków terenowych, to jednak budownictwo mieszkaniowe w Sopocie też się rozwijało. Sytuację w tym zakresie w latach 1967-1969 pokazuje poniższe zestawienie:

		1967	1968	1969
długość sieci gazowej ulicznej	km	59,2	59,0	60,2
liczba przyłączy	szt	2246	2271	2284
długość przyłączy	km	25,5	25,8	25,0
liczba odbiorców	szt	9846	10382	10916
w tym gospodar-stwa domowe	szt	9679	10210	10708
wielkość oddania gazu do sieci	tys. m ³	7485	7741	7812

Roczne zużycie gazu na jednego odbiorcę wynosi zatem 746 m³, a na jednego statystycznego mieszkańca 173 m³.

Widok współczesny zrekonstruowanego i zaadaptowanego do nowych celów budynku poprodukcyjnego dawnej drugiej gazowni w Sopocie. W jego przziemiu mieści się zaplecze tutejszej Rozdzielni Gazu. (ze zbiorów PZG w Gdańsku)

Charakterystyczny komin kotłowni dawnej drugiej gazowni w Sopocie zachowany do dnia dzisiejszego bez zmian. W końcu XX wieku przeszedł on remont, który pozwolił na dalsze jego trwanie. (fot. Tadeusz Gruszczyński)

Zasadniczą zmianę w tym zakresie przyniósł rok 1977, gdy rozpoczęto tu przestawianie odbiorców na gaz ziemny. W okresie tym tutejszą placówką gazowniczą kierował Janusz Wróbel sr, który przejął ją w roku 1972 i prowadził przez bez mała dwadzieścia lat.

Proces wprowadzania gazu ziemnego - związany ze stopniową zamianą gazu w całym Trójmieście - w Sopocie miał swe nasilenie w początkach lat osiemdziesiątych. W roku 1980

w Sopocie było 11652 odbiorców gazu miejskiego i tylko 4491 gazu ziemnego. Zużyli oni: ci pierwsi 12982 tys. m³ gazu, a ci drudzy 2877 tysiące, co w przeliczeniu daje ilość 6617 tys. m³. Pięć lat później zużyto tu gazu miejskiego już tylko 7830 tys. m³, za to ziemnego aż 5011 tysięcy m³ co przeliczając daje razem 230020 tys. m³.

Liczba odbiorców na przestrzeni następujących lat praktycznie ustabilizowała się wobec 16432 w 1983 a dziś 15838, z czego 647 odbiorców na wspólnym gazomierzu (zwanych w nomenklaturze statystycznej - użytkownikami). Zużycie gazu wyniosło w 2002 roku 27810 tys. m³, co daje 665 m³ rocznie na statystycznego mieszkańca. Jest to zużycie jedno z większych w województwie. Świadczy ono o dużym zużyciu gazu zwłaszcza na cele grzewcze. Potwierdza to fakt, iż Sopot postawił na ekologię. Przyłączy jest w mieście 2767 o całkowitej długości 52 km. Natomiast sieć rozdzielcza ma tu długość 88,2 km, z czego średniego ciśnienia jest 28,7 km, a wykonanej z PE niewiele bo 6,4 km.

Z obiektów dawnej gazowni pozostał do dziś zrekonstruowany w latach osiemdziesiątych budynek produkcyjny oraz dawny budynek administracyjny. Zbiornik o pojemności 3000 m³ został rozebrany jeszcze w latach siedemdziesiątych (1972-73), a ten największy o pojemności 15000 m³ w roku 1999. Budynek administracyjny obecnie w całości przeznaczony jest na mieszkania. Rekonstrukcja budynku produkcyjnego pozwoliła na umieszczenie w nim nowych funkcji. Oprócz socjalno-biurowych pomieszczeń Rozdzielni Gazu, która teraz zajmuje się sopockimi sieciami i odbiorcami, zlokalizowano tu na wyższych piętrach części piecowej pokoje hotelowe. Turystyka i wypoczynek to jest współczesna funkcja Sopotu, która kształtuje jego oblicze. Na terenie dawnej gazowni udało się połączyć tę współczesność miasta z tradycją miejsca.

Lębork otrzymał gazowe oświetlenie uliczne w 1898 roku. Dlatego też taka data bywa przyjmowana dla uruchomienia gazowni. Gazownia jednak musiała istnieć dużo wcześniej. Jest wielce prawdopodobne, a wręcz niemal pewne, iż była ona wybudowana lub znajdowała się w końcowym etapie budowy już w 1892 r. Z takiego okresu bowiem pochodziło wiele jej urządzeń użytkowanych potem przez następujących wiele lat. Może zatem jej uruchomienie natrafiło na jakieś przeszkody, które spowodowały, iż gaz popłynął dopiero po siedmiu latach. Nie wykluczone jednak, że miało to związek z faktem, iż gazownia stanowiła własność prywatnej spółki akcyjnej z Berlina. Zajmowała się ona w mieście gazem, wodą i elektrycznością.

Zakład został zlokalizowany w bardzo dobrym miejscu, bowiem w bezpośrednim sąsiedztwie stacji kolejowej ale też na dużym i wolnym terenie, który w przyszłości dawał bezproblemowe możliwości rozbudowy. Dobre sąsiedztwo pozwoliło później na korzystanie z własnej bocznicy kolejowej ze stanowiskiem rozładowniczym i załadowniczym.

Brak jest szczegółowych danych na temat ówczesnej wielkości gazowni i jej produkcji. Wiadomo jedynie, iż posiadała ona jeden zbiornik o pojemności 1000 m³, co najmniej dwa piece poziomoretortowe prawdopodobnie o czterech retortach i dość dobrze wyposażoną aparaturę. Zakład ten tworzyły przede wszystkim dwa budynki: jeden przy ulicy mieszczący biura i mieszkania służbowe oraz położony w głębi prostopadle do niego główny budynek o charakterze produkcyjnym posiadający rozczłonkowany rzut i bryłę. W tym budynku poza piecami znajdowała się aparatura a w niej m.in. następujące urządzenia: chłodnica wodna Reutera, dwa ssaki, regulator obiegowy wodny Bamag, chłodnica wodna pionowo rurkowa. Zbiornik natomiast był usytuowany na południowy wschód od budynku produkcyjnego.

Po dziesięciu latach działalności w 1908 roku gmina miejska przejęła gazownię za kwotę 430 tys. marek. Wówczas 13,5 tysięczne miasto oświetlały 193 latarnie gazowe. Być może w okresie tym dokonano rozbudowy i modernizacji części produkcyjnej zakładu.

W każdym bądź razie w roku 1915 wybudowano kotłownię a w 1916 roku istniały już co najmniej 4 piece z retortami poziomymi o łącznej liczbie 20 retort.. Dla usprawnienia ich obsługi (załadunku węgla) została zakupiona maszyna do ładowania firmy Bamag. Część lęborskich pieców były to nowsze konstrukcje z wbudowanym generatorem o płaskim ruszcie.